

Ken Skates AC
Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru

25 Chwefror 2020

Annwyl Ken,

Ar 29 Ionawr 2019, cynhaliodd y Pwyllgor sesiwn graffu gyda Trafnidiaeth Cymru, Network Rail a Gwasanaethau Rheilffyrdd Trafnidiaeth Cymru (Keolis Amey). Edrychodd yr aelodau'n fanwl ar fasnachfaint Cymru a'r Gororau a datblygiad/gwaith ehangach Trafnidiaeth Cymru. Yn dilyn ein sesiwn, mae'r Pwyllgor am gael eglurhad ar nifer o bwyntiau. Rwy'n rhagweld y bydd angen mewnbwn gan Trafnidiaeth Cymru ar gyfer rhai o'r cwestiynau hyn, ond roeddwn i eisiau eich holi chi amdanynt yn gyntaf.

Trosglwyddo Llinellau Craidd y Cymoedd

- Sut bydd Trafnidiaeth Cymru yn adrodd ar ei fuddsoddiad a'i wariant ar y Metro a Llinellau Craidd y Cymoedd – o ran buddsoddi mewn uwchraddio'r rhwydwaith yn ogystal â gwariant ar weithredu, cynnal a chadw ac adnewyddu (OMR) yn y dyfodol? Ar hyn o bryd, mae Network Rail a'r Swyddfa Rheilffyrdd a Ffyrdd yn adrodd ar fuddsoddiad. Gan fod hwn yn fuddsoddiad cyhoeddus mewn seilwaith hanfodol ar raddfa fawr, mae'r Pwyllgor yn teimlo y dylai data ynghylch gwario ac adrodd ar y buddsoddiad

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1NA

✉ SeneddESS@cynulliad.cymru

☎ 0300 200 6565

National Assembly for Wales
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1NA

✉ SeneddEIS@assembly.wales

☎ 0300 200 6565

fod mor agored a thryloyw â phosibl.

- Yn ystod y sesiwn, dywedodd James Price y byddai'n croesawu barn y Pwyllgor ynghylch adrodd ariannol ar fuddsoddiad y Metro. Ym marn y Pwyllgor, fel isafswm, dylai buddsoddiad yn seilwaith Llinellau Craidd y Cymoedd (OMR parhaus a gwella) fod o leiaf mor dryloyw ag y mae ar hyn o bryd trwy adroddiadau ariannol rheoleiddiol Network Rail. Fodd bynnag, rydym yn credu bod trosglwyddo'r ased yn rhoi cyfle i symleiddio ac egluro'r adroddiadau hyn, gan gynnwys adrodd ar berfformiad yn ehangach a sicrhau bod gwybodaeth ar gael ar ffurf sy'n fwy hygyrch i'r cyhoedd.
- Dywedodd James Price wrthym fod TrC a Llywodraeth Cymru wrthi'n trafod gyda'r Swyddfa Rheilffyrdd a Ffyrdd ynghylch opsiynau posibl ar gyfer rheoleiddio Metro De Cymru yn y dyfodol. Byddem yn gofyn ichi ddarparu rhagor o wybodaeth am y trafodaethau hyn, gan gynnwys y rhesymeg dros ystyried rôl ar gyfer y Swyddfa Rheilffyrdd a Ffyrdd, a'r opsiynau rheoleiddio eraill sy'n cael eu hystyried.

Iawndal i deithwyr

- Gwnaeth y pwyllgor argymhelliad yn flaenorol y dylai Trafnidiaeth Cymru weithio gyda rhanddeiliaid i archwilio ffyrdd eraill o ddigolledu teithwyr uwchlaw rhwymedigaethau cytundebol yn ystod cyfnodau o amharu difrifol. Derbyniodd TrC yr argymhelliad hwn. Pan ofynnwyd iddo am y cynnydd ar hyn, hysbysodd James Price y Pwyllgor fod TrC wedi sefydlu grwpiau cwsmeriaid yn ddiweddar ac y byddai TrC yn siarad â nhw am y mater. Fodd bynnag, nododd hefyd fod unrhyw arian y maent yn ei gymryd o'r gyllideb sydd ganddynt eisoes yn dod o'r arian ar gyfer buddsoddi yn y dyfodol.
- Mae'r Pwyllgor yn nodi sylwadau Mr Price am oblygiadau'r math hwn o iawndal ar gyfer buddsoddi yn y dyfodol. Fodd bynnag, byddem hefyd yn tynnu sylw at yr effaith ddifrifol iawn ar deithwyr yn sgil y perfformiad gwael parhaus hwn – gan gynnwys, mewn rhai achosion, effaith ariannol ac effaith ar eu cyflogaeth – ac rydym yn pwysleisio unwaith eto fod TrC wedi derbyn ein hargymhelliad blaenorol. Hoffem glywed eich barn ar ddarparu iawndal

ychwanegol i deithwyr sydd wedi wynebu amharu difrifol.

Tocynnau integredig

- Mae'r Pwyllgor o'r farn bod y cynnydd o ran tocynnau integredig ymhell y tu ôl i lle y dylai fod ac mae angen i hyn fod yn flaenoriaeth. Eglurodd James Price yn y sesiwn nad technoleg oedd yn rhwystro tocynnau integredig. A allwch roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am safbwynt y Llywodraeth ar docynnau integredig, a'r cynnydd tuag atynt, gan gynnwys manylion y rhwystrau rhag gweithredu a sut mae'r rhain yn cael eu goresgyn? Byddai'r Pwyllgor yn croesawu diweddariadau parhaus ar y mater hwn hefyd. Nodwn, yn wahanol i ddeddfwriaeth ddiweddar Lloegr a'r Alban, na fydd eich Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru) arfaethedig yn cynnwys darpariaethau ar gyfer tocynnau.

Capasiti a threnau newydd

- Fel y gwyrddoch, mae problem ar hyn o bryd gyda gorlenwi ar linell Rhymni. Dywedwyd wrth y Pwyllgor i ddisgwyl cynnydd o 30–40% o ran capasiti ar linell Rhymni eleni – sy'n cynnydd mewn capasiti sydd i'w groesawu'n fawr. Yn ogystal â'r effeithiau negyddol amlwg ar deithwyr ar linell Rhymni, mae'r gorlenwi a'r problemau gyda'r trenau dosbarth 37 dros dro, yn cael sgil-effaith negyddol ar rwydwaith ehangach de Cymru. Gan fod Trafnidiaeth Cymru wedi profi oedi difrifol wrth sicrhau cerbydau ychwanegol yn ddiweddar, nid yw'n afresymol ystyried y posibilrwydd na fydd y capasiti newydd hwn yn cael ei gyflawni mewn pryd. Oes gennych chi hyder yn y broses o gyflenwi cerbydau? Os na chaiff y cerbydau eu cyflenwi mewn pryd, sut byddwch yn lliniaru unrhyw oedi ac yn mynd i'r afael â'r broblem gorlenwi a'i sgil-effeithiau yn y tymor byr?
- Mae'r Pwyllgor yn nodi bod TrC yn disgwyl y byddant yn defnyddio trenau Pacer ar y rwydwaith hyd at fis Gorffennaf, ond bod y sefydliad yn paratoi ar gyfer y posibilrwydd y gallai fod angen iddynt ymestyn hyn os na allant ddod o hyd i gerbydau newydd. Mae TrC hefyd yn gobeithio cael trenau newydd yn lle'r trenau dosbarth 37 yn ystod y ddau neu dri mis nesaf ond

efallai y bydd angen ymestyn eu cyfnod os oes angen. Fel y gwyddoch, nid yw'r Pacers na'r trenau dosbarth 37 yn cydymffurfio â deddfwriaeth ar hygyrchedd cerbydau rheilffordd. Er bod y Pwyllgor yn derbyn y byddai cael gwared o'r trenau hyn yn gwaethygu'r problem orlenwi bresennol ar y rhwydwaith, mae'n bryderus iawn fod y ffaith nad ydynt wedi dod o hyd i drenau newydd hygyrch yn cael effaith negyddol ar symudedd pobl anabl ar draws y Cymoedd ac yng Nghaerdydd. Os na ellir cael trenau newydd yn lle'r trenau anhygyrch erbyn diwedd mis Gorffennaf, pa mor hyderus ydych chi y bydd Adran Drafnidiaeth y DU yn rhoi goddefeb bellach yn erbyn y Rheoliadau? Pa gynlluniau wrth gefn sy'n cael eu gwneud ar gyfer y posibilrwydd nad yw TrC yn llwyddo i ddod o hyd i gerbydau mewn pryd ac nad yw'r Adran Drafnidiaeth yn caniatáu estyniad pellach?

- Fel y byddwch yn cofio, roedd adroddiad 'Achosion o darfu ar y rheilffyrdd yn yr hydref' y Pwyllgor, a gyhoeddwyd fis Mawrth diwethaf, yn rhybuddio ynghylch y galw am wasanaethau rheilffordd nad yw'n cael ei ateb yn llawn, a gwnaeth argymhelliad y dylai'r cynlluniau capasiti gadw hyn mewn cof. Yn ystod y sesiwn graffu ar 29 Ionawr, cytunodd James Price gyda'r farn hon, gan nodi er fod TrC yn eithaf uchelgeisiol o ran nifer y bobl yr oeddent yn credu y byddent yn defnyddio'r gwasanaeth yn y dyfodol, eu bod wedi tanbriso'r twf posibl. Mae'r Pwyllgor yn pryderu y gallai galw nad yw'n cael ei ateb yn llawn arwain at wasanaethau Metro De-ddwyrain Cymru yn aros yn llawn neu'n ddifrifol o orlawn. Mae gan y Pwyllgor ddiddordeb mewn clywed eich barn ynghylch hyn, a pha waith sy'n cael ei wneud i fynd i'r afael â'r pryderon capasiti hyn.

Y Gymraeg

- Trafododd y Pwyllgor gyfrifoldebau TrC o ran gofynion y Gymraeg, yn sgil adroddiadau yn y cyfryngau sy'n awgrymu nad yw TrC yn cydymffurfio â'i rwymedigaethau cyfreithiol. Esboniodd James Price fod rhai o broblemau TrC yn deillio o'r ffaith nad yw'r Rail Delivery Group yn derbyn bod deddfwriaeth yn ymwneud â'r Gymraeg yn gymwys, er enghraifft, i docynnau. Fodd bynnag, mae yna feysydd sydd yn amlwg o fewn rheolaeth TrC ac yn hawdd iawn eu datrys. Mae'r rhain yn cynnwys arwyddion a chyhoeddiadau dwyieithog. Hoffai'r Pwyllgor weld mwy o frys wrth geisio datrys y problemau o ran y ddarpariaeth Gymraeg, y mae cwsmeriaid sy'n

siarad Cymraeg yn anhapus amdano, a hynny am reswm da. Hefyd, hoffai'r Pwyllgor gael manylion am bob un o'r materion a godwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg, yn ogystal ag ymateb a dull penodol ar gyfer pob un, maes o law pan gyhoeddir adroddiad y Comisiynydd.

Arolygon teithwyr

- Pan ofynnwyd iddo am Arolwg Teithwyr Cenedlaethol Transport Focus, nododd James Price mai rhai o'r pethau rhyfeddaf iddo yw mai'r meysydd lle roeddent yn meddwl eu bod yn llwyddo yw rhai o'r meysydd lle maent wedi gweld sgoriau'n gostwng, ac yn rhai o'r meysydd lle roeddent yn meddwl eu bod yn gwneud yn wael, maent wedi gweld sgoriau'n neidio. Hefyd, dywedodd wrth y Pwyllgor fod TrC yn cynnal tua 600 o arolygon dros gyfnod o flwyddyn i ymchwilio i foddhad cwsmeriaid. Byddai'n ddefnyddiol gwybod mwy am fethodoleg a chanlyniadau'r arolwg a gynhaliwyd gan TrC, gan gynnwys sut mae'r rhain yn cymharu ag Arolwg Teithwyr Cenedlaethol Transport Focus.

Yn gywir,

Russell George AC

Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau

